

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE RESPINGERE

a sesizării nr. 27a/2013

pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 121
din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității

CHIȘINĂU
8 octombrie 2013

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,

DI Aurel BĂIEȘU,

DI Igor DOLEA,

DI Petru RAILEAN, *judcători*,

cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 iunie 2013,

înregistrată la aceeași dată,

Examinând preliminar sesizarea menționată,

Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberând la 8 octombrie 2013 în ședință închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 10 iunie 2013, dl Igor Dodon, deputat în Parlament, a adresat Curții Constituționale sesizarea pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

La 25 mai 2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității. Potrivit art.1 alin. (1), scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

3. Articolul 7 din lege, prin care se interzice discriminarea în câmpul muncii, prevede: "Interzicerea discriminării pe bază de orientare sexuală se va aplica în domeniul angajării în muncă și al ocupării forței de muncă."

4. La fel, art. 8 interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la serviciile și bunurile disponibile publicului, după cum urmează: a) serviciile oferite de autoritățile publice; b) serviciile de asistență medicală și alte servicii de sănătate; c) serviciile de protecție socială; d) serviciile bancare și financiare; e) *serviciile de transport*; f) serviciile culturale și de agrement; g) *vânzarea sau închirierea de bunuri mobile sau imobile*; h) *alte servicii și bunuri disponibile publicului*.

5. Legea cuprinde și dispoziții speciale privind interzicerea discriminării în domeniul învățământului (art. 9). În același timp, art. 9 alin. (4) din lege stipulează următoarele: "Prevederile prezentului articol nu constituie o restrângere a dreptului instituției de învățământ care pregătește personalul unui anumit cult religios de a refuza înscrierea unei persoane al cărei statut confesional nu corespunde cerințelor stabilite pentru accesul la instituția respectivă."

6. În scopul asigurării protecției împotriva discriminării și al asigurării egalității tuturor persoanelor care se consideră victime ale discriminării, prin lege a fost instituit Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public. Articolul 15 reglementează modul de examinare a plângerilor de către Consiliu.

7. Concomitent, potrivit art. 19, persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare. Sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului, cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală.

8. În opinia autorului sesizării, normele invocate *supra* încalcă prevederile articolelor 1, 9, 10, 16, 21, 31, 55, 114, 127 din Constituția Republicii Moldova.

B. Legislația pertinentă

- Legislația națională

9. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 9 Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 10 Unitatea poporului și dreptul la identitate

„(1) Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi.

(2) Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 31 Libertatea conștiinței

„(1) Libertatea conștiinței este garantată. Ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(2) Culele religioase sînt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(3) În relațiile dintre culele religioase sînt interzise orice manifestări de învrăjbire.

(4) Culele religioase sînt autonome, separate de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în aziluri și în orfeline.”

Articolul 55 Exercitarea drepturilor și a libertăților

„Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității (M.O., 2012, nr. 56-57, art. 624) sunt următoarele:

Articolul 1

Scopul legii și domeniul de aplicare

„(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

(2) Prevederile prezentei legi nu se extind asupra și nu pot fi interpretate ca aducând atingere:

- a) familiei care se întemeiază pe căsătoria liber consimțită dintre bărbat și femeie;
- b) raporturilor de adopție;
- c) cultelor religioase și părților lor componente în partea ce ține de convingerile religioase.”

Articolul 7

Interzicerea discriminării în câmpul muncii

„(1) Se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor stabilite de prezenta lege, care au drept efect limitarea sau subminarea egalității de șanse sau tratament la angajare sau concediere, în activitatea nemijlocită și în formarea profesională. Interzicerea discriminării pe bază de orientare sexuală se va aplica în domeniul angajării în muncă și al ocupării forței de muncă.

[...]

Articolul 8

Interzicerea discriminării privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului

„Este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la:

- a) serviciile oferite de autoritățile publice;
- b) serviciile de asistență medicală și alte servicii de sănătate;
- c) serviciile de protecție socială;
- d) serviciile bancare și financiare;
- e) serviciile de transport;

- f) serviciile culturale și de agrement;
- g) vânzarea sau închirierea de bunuri mobile sau imobile;
- h) alte servicii și bunuri disponibile publicului.”

Articolul 9 Interzicerea discriminării în domeniul învățământului

„(1) Instituțiile de învățământ asigură respectarea principiului nediscriminării:

- a) prin oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel;
- b) în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate;
- c) în activitatea științifico-didactică;
- d) prin elaborarea de materiale didactice și programe de studii;

e) prin informarea și instruirea cadrelor didactice privind aplicarea metodelor și mijloacelor de prevenire a actelor de discriminare și de sesizare a autorităților competente.

(2) Instituțiile de învățământ nu pot stabili principii de admitere la studii bazate pe anumite restricții, cu excepția cazurilor stipulate de legislația în vigoare.

(3) Refuzul instituției de învățământ de a admite la studii o anumită persoană ale cărei calificări nu corespund nivelului necesar pentru a fi admisă nu constituie o limitare a dreptului la învățământ.

(4) Prevederile prezentului articol nu constituie o restrângere a dreptului instituției de învățământ care pregătește personalul unui anumit cult religios de a refuza înscrierea unei persoane al cărei statut confesional nu corespunde cerințelor stabilite pentru accesul la instituția respectivă.”

Articolul 11 Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității

„(1) Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare – Consiliu) este un organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, instituit în scopul asigurării protecției împotriva discriminării și al asigurării egalității tuturor persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. Consiliul acționează în condiții de imparțialitate și independență față de autoritățile publice.

(2) Consiliul este constituit din 5 membri, care nu au apartenență politică, sînt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani, 3 dintre membri fiind reprezentanți ai

societății civile. Cel puțin 3 dintre membrii Consiliului trebuie să fie specialiști licențiați în drept.

[...]"

Articolul 15 Examinarea plângerii

„(1) Plângerea se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii, cu posibilitatea prelungirii termenului, care însă nu va depăși 90 de zile. La examinarea plângerii, Consiliul are dreptul să solicite date și informații relevante de la persoanele despre care se presupune că au comis fapte discriminatorii. Sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta discriminatorie.

(2) La cererea Consiliului, persoanele juridice și persoanele fizice au obligația:

a) să pună la dispoziția sa copiile actelor solicitate necesare pentru soluționarea plângerii;

b) să ofere informații și explicații verbale și, după caz, scrise, în legătură cu faptele care formează obiectul plângerii.

(3) Toate datele, informațiile și documentele legate de acțiunile sau comportamentul discriminatoriu la care se referă plângerea urmează să fie puse la dispoziția Consiliului în termen de 10 zile. Neprezentarea nejustificată a informațiilor solicitate de Consiliu se sancționează conform legislației în vigoare și este interpretată de Consiliu în defavoarea persoanei care nu prezintă datele solicitate.

(4) În urma examinării plângerii, Consiliul adoptă o decizie motivată cu majoritatea voturilor membrilor săi. Decizia Consiliului include și recomandări în vederea asigurării repunerii în drepturi a victimei și a prevenirii faptelor similare pe viitor.

(5) Decizia se aduce la cunoștința persoanei care a comis fapta discriminatorie și a persoanei care a depus plângerea în termen de 5 zile. Consiliul este informat în termen de 10 zile despre măsurile întreprinse.

(6) În cazul în care nu este de acord cu măsurile întreprinse de persoana care a comis fapta discriminatorie, Consiliul are dreptul să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru a se lua măsurile corespunzătoare și/sau să informeze opinia publică.

(7) Deciziile Consiliului se publică pe pagina web a acestuia, respectând confidențialitatea datelor cu caracter personal.

(8) Dacă în timpul examinării plângerii se atestă săvârșirea unor fapte ce constituie contravenție, Consiliul remite organelor competente pentru examinare în fond procesul-verbal și materialele cauzei.

(9) În cazul în care faptele examinate conțin elemente ale infracțiunii, Consiliul expediază imediat materialele organelor de urmărire penală.”

Articolul 19 Sarcina probațiunii

„(1) Persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare.

(2) Sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului, cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală.”

- *Legislația internațională*

11. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 14 Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

12. Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 2

„1. Fiecare se poate prelua de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație.

[...]”

13. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII) sunt următoarele:

Articolul 14

„1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

14. Autorul sesizării consideră că sintagma „orice alt criteriu” din art. 1 alin. (1) al Legii cu privire la asigurarea egalității poate fi interpretată abuziv și nu este însoțită de criterii care ar preciza limitele de aplicare. Spațiul neacoperit de această ultimă sintagmă de la alin. (1) art. 1 este completat prin articolul 7 al legii, care menționează criteriul „orientarea sexuală”.

15. Potrivit autorului sesizării, sintagma „orientare sexuală” aduce atingere demnității omului, garantată prin art. 1 alin. (3) din Constituție. De asemenea, sintagma nu se regăsește printre criteriile enumerate în art.16 alin. (2) din Constituție.

16. La fel, în sesizare se afirmă că alin.(4) art.9 din lege, potrivit căruia „Prevederile prezentului articol nu constituie restrângere a dreptului instituției de învățământ care pregătește personalul unui anumit cult religios de a refuza înscrierea unei persoane al cărei statut confesional nu corespunde cerințelor stabilite pentru accesul la instituția respectivă”, are o formulare vagă, ceea ce permite mai multe interpretări.

17. Concomitent, autorul sesizării menționează că, întrucât Curtea Constituțională interpretează doar normele Constituției și nu poate clarifica sensul normelor din actele normative subordonate Constituției (aceasta fiind prerogativa autorităților emitente), norma respectivă, în scopul excluderii aplicării sale abuzive, în detrimentul principiului de libertate a cultelor, urmează a fi declarată neconstituțională.

18. În opinia autorului sesizării, și prevederile legale prin care se interzice „orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la serviciile de transport”, precum și la „vânzarea sau închirierea de bunuri mobile sau imobile”, contravin articolelor 9 alin. (2) și 127 din Legea Supremă, care asigură protecția proprietății, și normei constituționale cuprinse în art.55.

19. În aceeași ordine de idei, și lipsa unei liste exhaustive a categoriilor de servicii și bunuri poate să conducă la situații în care norma legală este aplicată și produce efecte contrare dreptății și demnității persoanei, garantate de Constituție.

20. Suplimentar, în sesizare se menționează că art. 15 din lege, care stabilește modalitatea de examinare a plângerilor de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, este contrar art.114 din Constituție, potrivit căruia justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

21. De asemenea, autorul sesizării consideră că modalitatea de repartizare a sarcinii probației prin art. 19 din lege încalcă art. 21 din Constituție, care reglementează prezumția nevinovăției.

B. Aprecierea Curții

22. Curtea reține că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

23. Curtea remarcă faptul că articolele 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

24. Curtea reține că prerogativa, cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

25. Curtea observă că scopul Legii nr.121 din 25 mai 2012 constă în prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

26. Curtea relevă că respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului (art. 16 alin. (1) din Constituție). Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

27. Curtea reține că majoritatea criteriilor enunțate în art.16 alin. (2) din Constituție se regăsesc în Legea cu privire la asigurarea egalității.

28. În același timp, Curtea observă că șirul criteriilor menționate în art. 1 alin. (1) din lege nu este exhaustiv, discriminarea fiind interzisă și *în bază de orice alt criteriu similar* celor enumerate.

29. Astfel, cu referire la pretențiile autorului sesizării, care afirmă că sintagma "orice alt criteriu", în care se încorporează și sintagma "orientare sexuală" de la art. 7 alin. (1) din lege, contravine art. 16 din Constituție, Curtea relevă următoarele.

30. Curtea reiterează că articolul 4 din Constituție prevede prioritatea reglementărilor internaționale la care Republica Moldova este parte, atunci când există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile omului și legile interne.

31. În Hotărârea nr. 55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale articolului 4 din Constituția Republicii Moldova Curtea Constituțională a reținut că „*această prevedere comportă consecințe juridice, presupunând, mai întâi, că organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională [...], sînt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional [...], acordând, în caz de neconcordanță, prioritate prevederilor internaționale*”.

32. În aceeași ordine de idei, în Hotărârea nr. 10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 28.05.1998 „Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” Curtea Constituțională a menționat că „*practica jurisdicțională internațională [...] este obligatorie pentru Republica Moldova, ca stat care a aderat la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*”.

33. Deci, în contextul celor expuse mai sus, Curtea menționează că dreptul internațional în materia drepturilor omului asigură atât dreptul la egalitate, cât și dreptul de a nu fi supus discriminării pe criteriile specifice enumerate. Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului conțin prevederi în domeniul nediscriminării.

34. Totodată, art.14 din Convenția Europeană indică 13 motive de discriminare și precizează că la această enumerare ar putea fi adăugat și un

alt criteriu ce ar putea rezulta „din orice altă situație”, astfel, această listă având un caracter *indicativ*, și nu *limitativ*.

35. Concomitent, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că articolul 16 din Constituție completează alte dispoziții substanțiale ale Constituției și nu are o existență independentă, aplicându-se numai pentru exercitarea drepturilor și a libertăților garantate de dispozițiile constituționale. În consecință, articolul 16 urmează să se combine cu un alt articol constituțional, care garantează un drept (Hotărârea nr.5 din 23 aprilie 2013 pentru controlul constituționalității articolului 301 alin. (1) lit. c) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003, în redacția Legii nr. 91 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative).

36. La fel, Curtea a reiterat că articolul 16 din Constituție intră în acțiune atunci când situația la care se referă dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat sau dacă măsurile criticate vizează exercitarea unui drept garantat. Pentru ca articolul 16 să fie operabil, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în domeniul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției, care garantează drepturi fundamentale (Hotărârea nr. 12 din 1 noiembrie 2012 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 32 alin. (4) lit.j) din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor).

37. Astfel, ținând cont de cele menționate, Curtea reține că autorul sesizării nu a prezentat argumente pertinente care ar învedera incompatibilitatea dispozițiilor cuprinse la art.1 alin. (1), art. (7) alin. (1) art.8 lit.e), lit. g) - h) și art.9 alin.(4) cu ***un drept constituțional fundamental***.

38. Totodată, asupra aspectelor ce țin de interpretarea și clarificarea sensului autentic al unei norme legale urmează să se pronunțe legislativul. Or, art. 66 lit. c) din Constituție conferă Parlamentului atribuția de a interpreta legile și de a asigura unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării.

39. De asemenea, Curtea nu găsește argumente care ar demonstra o legătură cauzală cu pretinsa încălcare a art. 114 din Constituție prin prevederile legale care reglementează atribuțiile și modul de examinare a plângerilor de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Curtea menționează că legislația nu interzice contestarea în instanța de judecată a actelor Consiliului. În context, în Hotărârea nr. 14 din 15 noiembrie 2012 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 Curtea a reținut:

„80. [...] însăși Curtea Europeană a specificat *că imperativele de eficacitate și flexibilitate pot justifica intervenția prealabilă a unor organe administrative sau profesionale* și, a fortiori, a unor organe juridictionale ce nu îndeplinesc toate condițiile art. 6 din Convenția Europeană (*Le Compte, Van Leuven și De Meyere contra Belgiei (1981)*). Un asemenea sistem poate să rezulte din tradiția juridică a multor state ale Consiliului Europei. Curtea a revenit însă asupra problemei cu următoarele precizări: ”În asemenea circumstanțe Convenția cere cel puțin aplicarea unuia dintre cele două sisteme: fie organele juridictionale se supun ele însele cerințelor art.6 pct.1, fie nu întrunesc aceste condiții, dar sînt subiectele unui control subsecvent de către un organ juridictional care are deplină jurisdicție și respectă toate garanțiile art.6 pct.1.” (*Albert și Le Compte contra Belgiei (1983)*).”

40. Suplimentar, Curtea consideră nepertinentă și pretinsa încălcare a art. 21 din Constituție, potrivit căruia ”Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”, prin art. 19 din lege privind sarcina probației. Or, anume alineatul (2) al acestui articol din lege prevede că sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului, *cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală*.

41. În acest context, concluzionând cele expuse *supra* și având în vedere faptul că în sesizare nu se atestă un raport direct de cauzalitate între normele contestate și prevederile constituționale invocate, în temeiul articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 40 alin.(3), 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se respinge* sesizarea privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
8 octombrie 2013, nr.14
Dosarul nr. 27a/2013*